

Alta kommune

Språkkommune

Kommunikasjon, språk og tekst Språkløyper - Språk og leseaktiviteter

Altabarnehagenes kvalitetsutviklingsplan 2016 - 2020
Sammen om det viktigste

Nordlysbyen Alta

Kommunikasjon, språk og tekst

Alta er i år blitt en språkkommune, språkkommuner er et tilbud om støtte til utviklingsarbeid knyttet til språk, lesing og/eller skriving. Alta kommune har fått økonomisk tilskudd til ressursperson som skal støtte utviklingsarbeidet i barnehage og skole. Det økonomiske tilskuddet skal også brukes til å etablere og drifte lokale faglige nettverk innenfor området. Regjeringen ønsker å rette en særlig innsats mot kommuner og fylkeskommuner som ser at de har utfordringen innenfor områdene språk, lesing og/eller skriving. Språkkommuner inngår i den nasjonale strategien og vi vil bruke Språkløyper som metode for å nå våre mål.

Sammen om det viktigste» er visjonen for Altabarnehagens kvalitetsutviklingsplan. Planen er grunnlaget for utviklingsarbeidet som skal foregå over en periode på 4 år. Vi har utarbeidet felleskriterier for hva god kvalitet i barnehagen er, og den skal sikre at alle barn i Alta får et likeverdig og kvalitetsmessig godt barnehagetilbud.

Kommunikasjon, språk og tekst

Å støtte barnas tilegnelse av språk er en av barnehagens kjerneoppgaver. Tidlig og god språkutvikling er en viktig del av barnehagens innhold. Innholdet i barnehagehverdagen skal støtte opp om barnets språkutvikling.

Voksenrollen er sentral i årets satsningsområde. Tilbake i 2016 var temaet vårt relasjonskompetanse. Der løftet vi frem hvordan barn utvikler seg i samspill med omverden, og hvordan den voksne møter barnet vil derfor i stor grad påvirke barnets selvbilde og evne til å lære og utvikle seg. Vi oppfordrer de ansatte til å lese planen fra 2016.

Målsettingen med denne refleksjonsoppgaven er å bli bevist vår egne væremåte, vi har alle både positive og negative "ryggsekker" med oss, hvordan kan vi aktivt jobbe for å bli bevist hvordan vi er i møte med barn?

Rammeplanen for barnehagen

Refleksjon:

Hvilke voksne har i etterkant av din barndom satt spor i deg? Positive eller negative? Hva kjennetegner disse voksne? Hvordan var deres væremåte? Hvordan var deres handlinger? Har du noe med deg i dag av deres væremåte?

Jfr. «Forskrift om rammeplan for barnehagen innhold og oppgaver».

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. I barnehager for samiske barn i samiske distrikt skal barnehagen fremme barnas samiskspråklige kompetanse.

Samiske barnehager skal fremme barnas samiskspråklige kompetanse, styrke barnas samiske identitet og videreføre samiske verdier, samisk kultur og tradisjonskunnskap. I samiske barnehager er samisk hovedspråk. Det er en forutsetning at personalet behersker samisk språk og har kunnskap om samisk kultur.

Samiske barn i barnehage skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor. Innholdet i barnehagetilbudet til samiske barn utenfor samiske distrikt skal tilpasses barnas samiske bakgrunn. Dette innebærer at samiske barn og foreldre har rett til å forvente at personalet har kjennskap til, og legger vekt på, at også den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold. Det skal legges til rette for at barna også kan få møte samisk språk.

Alta kommune har valgt å etablere en samisk barnehage, selv om vi ikke er definert som en kommune innenfor det samiske distriktet. Vi vet at vi har mange samer som har etablert seg i Alta, vi vet også at vi har mange samer som har bodd i Alta over generasjoner, og som nå ønsker at deres barn skal få lære seg språket.

Personalet skal

- **anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtte deres språkutvikling**

Def.

Verbal = Verbal kommunikasjon betyr kommunikasjon med bruk av ord – altså det muntlige språket vårt.

Nonverbal, ikke-verbal, ikke-språklig kommunikasjon viser til kommunikasjon uten ord. Nonverbal kommunikasjon kan angå måten verbal kommunikasjon foregår på, for eksempel volum, rytme, intonasjon, avbrytelser i tale, kroppsspråk, mimikk, blikk-kontakt, berøring, avstand med mer.

Refleksjon:

Hva legger du i begrepene anerkjenne, respondere? Hva er verbal og non-verbale uttrykk?

- **stimulere barns verbale og non-verbale kommunikasjon og legge til rette for at alle barn involveres i samspill og i samtaler**

Refleksjon:

Hvordan kan vi involvere alle barna i samspill og samtaler?

- **sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språk som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser**

Refleksjon:

Hvordan kan vi gi de barna med språkvansker et variert og en positiv erfaring med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel?

- **være bevisst på sine roller som språklige forbilder og være lydhøre i kommunikasjon med alle barn**

Refleksjon:

Hvordan viser du at du lytter aktivt?

- **følge med på barnas kommunikasjon og språk og fange opp og støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive, eller som har sen språkutvikling**

Refleksjon:

Hvordan kan du på best måte støtte barn med kommunikasjonsproblemer?
Velg tre rutinesituasjoner der du beskriver din rolle.

- **bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk-/samiskspråklige kompetanse.**

Refleksjon:

Hvordan støtter du de flerspråklige barna i å bruke sitt morsmål?

Så hvilke utfordringer har vi? Litt om hva forskningen sier.

Fokus på de minste: Kvaliteten i tilbudet til de minste barna er på et middels nivå. Vi har trodd vi er bedre, men det er vi ikke. Det er på tide å styrke kvaliteten. Det krever blant annet mer kunnskap om de minste barna, sier førstelektor Ellen Os ved Institutt for lærerutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Hun er en av forskerne i *Blikk for barn*.

Språkstimulering er et område som barnehagene kan bli bedre på. Det kan være å ha samtaler med flere barn, gå inn i tema de er opptatt av og utdype dem.

– For små barn er handling viktig. Det må skapes et variert og kvalitativt godt innhold i barnehagene. Ord er ikke nok. Barnehagene skal gi barn felles opplevelser, som turer, musikk og drama. Dette vil være nødvendig for å ha noe å snakke sammen med barna om.

<https://blogg.hioa.no/blikkforbarn/>

<https://goban.no/>

<https://utdanningsforskning.no/artikler/skaper-vi-sprakforskjeller-mellom-jenter-og-gutter-i-barnehagen/>

<https://nettsteder.regjeringen.no/stoltenbergutvalget/news/tiltak-mot-uheldige-kjonnforskjeller-i-skolen/>

Norske gutter og jenter har omtrent like resultater i matematikk, men jentene gjør det betydelig bedre enn guttene i lesing. Forskjellen i leseresultater mellom gutter og jenter er omtrent uendret siden den første PISA-studien i 2000. Det viser seg også at guttene er i flertall når det gjelder spesialundervisning (Utdanningsdirektoratet, 2013), lese-, skrive- og språkvansker (Bele, 2008, s. 35; HollundMøllerhaug, 2010, s. 608– 210). Guttene får også jevnt over dårligere karakterer enn jentene i norsk hovedmål (Statistisk sentralbyrå, 2013, 2014), og de har en svakere lesekompetanse (Roe & Vagle, 2012, s. 431).

Det å lese og prate med voksne virker stimulerende på barns språkutvikling, og språket vil virke inn på barnas leseutvikling. Interessen for å være med på språkstimulerende aktiviteter er forskjellig hos gutter og jenter allerede i barnehagealder, og i mange norske barnehager er lesing en valgfri aktivitet. Mens flere jenter enn gutter gjerne vil være med på leseaktiviteter, vil flere gutter velge ikke-språklige aktiviteter (Wagner, Uppstad & Strömqvist, 2008). Ved at barna selv får muligheten til å bestemme om de skal delta eller ikke, bidrar man til å skape forskjeller i barnas språk- og leseferdigheter. Når barnehagen bygger opp under dette systemet, vil kjønnsforskjellene øke i jentenes favør.

Også en studie fra Lesesenteret viser at språkaktivitetene i barnehagen appellerer mer til jentene enn til guttene. Konsekvensen kan være at guttene får mindre språkstimulering, og kommer senere i gang med leseutviklingen enn jentene.

Hva kan vi gjøre i barnehagen for å jevne forskjellene mellom gutter og jenter når det kommer til språk og lesing?

1. Hekt deg på barnas interesser: Velg bøker som handler om det guttene allerede er opptatt av. Eks. Dinosaurer, reptiler, etc...

2. Tenk over egne bokvalg: Det er en kjensgjerning at det er flest kvinner som jobber i barnehager. Er du kvinne, så tenk over om dine preferanser kan påvirke bøkene du velger. Vær oppmerksom på hva som tiltrekker guttene, og velg bøker deretter. Plukk ut noen bøker du tror de vil like, og la dem selv velge hvilken de vil lese.

3. Sett sammen attraktive lesegrupper: Tenk over hvem i barnegruppa som har like interesser og som passer sammen språklig, og lag leseaktiviteter som er tilpasset den gruppa.

4. Møt barna der de er: Bordaktiviteter med samtaler stimulerer språket utover det som er her og nå, og det er viktig å involvere barna i denne typen samtaler.

– Legg merke til kjønnsfordelingen ved bordaktivitetene. Er guttene mer opptatt med billeg eller andre aktiviteter på gulvet? Flytt deg i så fall til dem og involver deg med guttene der de er. Kanskje appellerer materialene dere jobber med på bordet mest til jentene? Tenk over om dere kan velge andre materialer, og lokke guttene til bordet på den måten.

5. Sats på humor: Tiss, bæsje, promp ... Småbarnshumor slår kanskje ikke alltid an hos de voksne, men som hos voksne lesere er humor en sikker vinner for å vekke barns leseglede.

6. Skap forventning: – Vekk forventningen hos barna ved å snakke om boka før den skal leses. Å ha forventninger til lesingen, er viktig for leseglede. Det kan være så enkelt som å fortelle barna; "I morgen skal vi lese en skikkelig spennende bok om en sjørøver!".

7. Lesing må være obligatorisk: Aktiviteter som åpner for språklig samspill blir ofte presentert som frivillige aktiviteter for barna. Da er det de barna som allerede har et godt utviklet språk som velger disse aktivitetene, blant annet fordi aktivitetene gir mestringsopplevelser og bekreftelse. De som ikke har et like godt utviklet språk, og trenger disse aktivitetene mest, velger gjerne noe annet. Derfor kan ikke alle leseaktiviteter være valgfrie.

8. Menn og fedre: Vær forbilder: De mannlige ansatte i barnehagen er nødt til å være maksimalt involvert i leseaktiviteter, og vise hvor kjekt det er å lese. Gutter identifiserer seg med menn mer enn kvinner. Snakk gjerne om dette med foreldrene også, og minn fedrene i barnehagen på at de er viktige lesende rollemodeller for sine sønner.

Metodevalg dette året

Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret) og Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning (Skrivesenteret) har utviklet nettstedet sprakloyper.no

Nettstedet er en del av strategien Språkløyper- Nasjonal strategi for språk, lesing og skriving 2015-2019.

Det er en systematisk satsning, der det både blir satset på barnehage og alle trinn i grunnskole og videregående skole i samme strategi.

<https://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=17794>

Lesing og samtaler rundt bøker har stor verdi for barns språkutvikling, viser skandinavisk barnehageforskning (språkløyper). Det er avgjørende at språk og leseaktiviteter implementeres i hverdagen.

Lesing gir positive effekter på utviklingen av språkferdigheter generelt og norskerferdigheter spesielt og via lesingen innlemmes barna i skriftspråkskulturen (Simonsson 2006, 2007, Sandvik og Spurkland 2012, Larsen m.fl. 2008). Likevel viser den skandinaviske forskningen at det leses lite i barnehagen (Svensson 2011). Barnehagelærere vil gjerne lese, men tid og manglende planlegging forhindrer det, pluss at samarbeid med bibliotek ikke alltid fungerer som noe annet enn å låne og levere tilbake bøker. Bildebøker er generelt oversatt i det pedagogiske arbeidet, og de bøkene som brukes er ofte foreldet og nytugivelses mangler (Thorell 2006). Litteraturpedagogikk bør brukes i språkarbeidet i barnehagen, både i form av meddikning, videreførelser, dramatisering, gjenfortelling, fortolkning i lek, dialog digitale teknikker og bruk av rommet (Petersen 2007). Undersøkelser av litterære samtaler viser at barna trenger å forstå noe mer enn bare ordene og setningene for å forstå teksten, og i slike samtaler får barna trukket inn egne erfaringer, følelser og assosiasjoner (Solstad 2011).

<https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/synteserapport-om-sprak-og-sprakmiljo.pdf>

Kompetanseutviklingspakken språk og leseaktiviteter.

Språkløyper.no inneholder kompetanseutviklingspakker som skal brukes i profesjonelle læringsfellesskap i barnehager og skoler over tid. Styringsgruppen anbefaler at vi starter med «språk og leseaktiviteter». Vi mener dette er det grunnleggende i all språkutvikling og at det vil treffe vår målgruppe ut i fra de utfordringene vi ser gjennom nasjonale prøver i Alta. De 10 kompetanseutviklingspakkene i "Språk og leseaktiviteter" består av økter på 45-60 minutter med fagtekster, filmer, videoforelesninger, refleksjonsspørsmål og oppgaver til mellomarbeid. Det er anbefalt at de 3 første pakkene gjennomføres på en planleggingsdag i starten av barnehageåret. De øvrige pakkene fordeles gjennom hele barnehageåret.

I år har vi mulighet til å utvide perioden til 1,5 år eller 2 år. Dette vil vi ta stilling til sammen med barnehagestyrene våre.

Etter hver økt får personalet i oppdrag å øve på en praktisk oppgave knyttet til temaet i økten. Det vil være stort fokus på trening i praksis.

Kompetanseutviklingspakken har 3 kjernekomponenter fordelt på 10 økter.

Språkopplæring	Ulike måter å lese på	Lesing for alle
Barns språkutvikling Språk og lesing	Samtalen som arbeidsform Å lese flere ganger Å lese bilder Konkreter og ordforråd Å lese tekster med gjentakende mønster	Leselyst Leseblogg Foreldresamarbeid

Formål:

Alta kommune har som visjon for barnehager og skoler «Alta – sammen om en oppvekst som gir liv til drømmene!» Vi har også et hovedmål som sier «Alle barn og unge skal gis mulighet til å realisere sine evner og talenter. Det skal være helhet og sammenheng i oppvekst- og opplæringstilbudet slik at alle barn og unge gjennomfører og består videregående opplæring innen normert tid.»

For at vi skal kunne bidra til at våre barn når sine drømmer, realisere sine evner og talenter. Er barnehagene viktige arenaer for å legge et godt grunnlag for nettopp dette.

Hovedmål:

Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Barnehagen skal bidra til at barn møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer. Får oppleve spenning og glede ved høytlesning, fortellinger og samtaler. Vi skal invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål jf. rp s 47.

Vi vil styrke Alta barnehagenes daglige arbeid med barnas språklæring gjennom ulike leseaktiviteter.

Refleksjon:

Hva er leseglede for deg?

Delmål:

- Øke kunnskap om barns språklæring til alle som jobber i Alta barnehagene.
- Alle ansatte i barnehagene vil få erfaringer med og kunnskap om hvordan ulike måter å lese på kan brukes som redskap i arbeidet med språk. Vi ønsker å utvikle trygghet i pedagogiske valg for å lykkes med lesing for alle.
- Både barn og ansatte i barnehagene skal få oppleve å finne gleden ved å lese bøker.
- Ansatte skal få kompetanse på hvorfor språkstimulering er viktig.
- Vi ønsker at alle ansatte bruker bøker daglig og leser for barna. Ved å være rollemodeller for lesing vil barn oftere ta initiativ til å bli lest for.
- Vi vil fange opp barn som strever med språket på et tidligere tidspunkt. Dette er et viktig TI arbeid for alle som jobber i barnehagen.
- Alle barn skal få oppleve den gode samtalen daglig der de blir badet i språk, de ansatte vil bli mer bevisst på bruk av begreper og riktig språk, uavhengig av barnets kjønn.
- Det skal legges til rette, i større grad for tid og rom til undring og samtaler rundt bøker, bøkens innhold, bilder og tekst. Ansatte får en større bevissthet om valg av varierte bøker.
- Det er viktig at hele personalet er initiativtakere og deltar i dette arbeidet. Alle skal ha en sentral rolle og skal gjøre en viktig innsats i arbeidet med å skape et godt språkmiljø for alle barn.
- Barnehagen skal legge til rette for et godt foreldresamarbeid og en god dialog med foreldrene (rammeplanen). Foreldrene er viktig for å støtte barnets språkutvikling. Det er viktig å informere foreldrene om hvilke bøker og hvordan vi leser for barna. Dette kan gi foreldrene ideer til hvordan de kan bruke språket sammen med barna og skape språklige aktiviteter sammen med barna.
- Fokus på at gutter i barnehagen møter språkaktiviteter som er tilrettelagt i forhold til deres interesser.
- Samarbeid med biblioteket.
- Samarbeid med skolene, leseveilederne og Barn og unge tjenesten.

Tegn på god praksis:

- Vi bruker bøker daglig i barnehagene.
- Vi leser daglig for og med barna.
- Vi leser ukentlig for alle barn.
- Vi opplever at barna tar oftere initiativ til å bli lest for og leser selv i bøker.
- Barn som strever med språket blir fanget opp på et tidligere tidspunkt.
- Vi har en større bevissthet om valg av bøker.
- Vi tør å velge litt annerledes bøker.
- "Den gode samtalen" kommer oftere frem i hverdagen, der alle barn blir badet i språk.
- De ansatte er bevisst bruk av begreper og bruker et riktig språk, uavhengig av barnets kjønn.
- Det legges til rette for rom og tid til undring og samtale.
- Barna inviteres til samtale rundt bøker, bøkens innhold, bilder og tekst.
- Barnehagen bruker biblioteket aktivt.

TRAS - observasjon av språk i daglig samspill

Observasjonsverktøyet TRAS gir kunnskap om barns språkutvikling i alderen 2-5 år.

Utviklingen av et godt språk er en langvarig prosess som krever god stimulering og et støttende språkmiljø. Mange barn er av ulike årsaker i risiko for ikke å få nok støtte i utviklingen av språket.

Observasjoner med TRAS i barnehagen har to formål.

1. For det første skal bruk av TRAS styrke barnehagens arbeid med språkstimulering.
2. For det andre er TRAS et verktøy for å tidlig fange opp barn som har behov for ekstra språkstøtte på skolespråket.

Målsettingen med TRAS er å formidle betydningen av tidlig intervensjon, øke kunnskapen om barns språkutvikling, samt bidra til at barn som strever med sin språktilegnelse får adekvat hjelp på et tidlig stadium i utviklingen

Verktøyet ble utviklet som et resultat av en landsomfattende spørreundersøkelse i 2000, og den viste at førskolelærerne gjennom sin utdanning ikke hadde fått tilstrekkelig kunnskap til å kunne vurdere barns språkutvikling. Førskolelærerne ønsket seg et verktøy som kunne bidra til mer systematiske observasjoner av barna, og dermed støttet dem i arbeidet med forebygging av vansker.

Det har lenge vært en landsomfattende diskusjon om bruken av TRAS, i 2008 brukte 90 % av alle kommunene i Norge TRAS som er observasjonsverktøy.

På bakgrunn av drøfting med logoped i Barn og unge tjenesten har vi besluttet å videreføre bruken av TRAS som observasjonsverktøy. De tilbakemeldingene vi har fått er at barnehagene gjennom bruk av TRAS sikrer tidlig intervensjon og at barn får adekvat hjelp på et tidlig stadium.

På bakgrunn av dette vil vi også få til nye kurs på dette området.

Digital leseglede

I dagens samfunn er de digitale verktøy en viktig del av hverdagen for både barn og voksne. Vi lever i en verden hvor de digitale verktøy er en del av det vi omgir oss med, og ut fra det perspektivet tar vi det digitale inn i vår barnehage. Rammeplanen sier at barna skal oppleve digitale verktøy som en kilde til lek, kommunikasjon og kunnskap. I tillegg sier barnehageloven at vi skal gi barna grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder.

Eksempler på digitale verktøy som E-bøker, språkkapper, leseapper, book creator, overhead/lesesjiraffer er gode pedagogiske hjelpemidler til den digitale leseleden.

Refleksjon:

Hva vil bli barnehagens oppgaver for å gi barn digital kompetanse?

<https://digitaldidaktikkbhg.wordpress.com/tag/book-creator/>

<https://iktpraksis.iktsenteret.no/content/eventyret-om-skinnavotten-med-qr-kode-jakt-0>

<https://www.iktoglek.com/blog/bokstavlek-med-marbotic>

<https://www.iktoglek.com/blog/barna-lager-sitt-eget-words>

<https://www.iktoglek.com/blog/book-creator-p%C3%A5-morgenkvisten>

<https://www.nrk.no/norge/stoltenberg-utvalget-legger-frem-rapport-om-kjonnforskjeller-i-skolen-1.14245489>

<https://www.dubestemmer.no/yngre-barn/bilder-av-barn-pa-nett>

Forventninger til de som er med på vårt utviklingsarbeid

Barnehager som lærende organisasjon

Et kjennetegn ved en lærende organisasjon er at alle ansatte er engasjert i å skape og dele kunnskap om hvordan de best kan nå organisasjonens mål. I slike organisasjoner stimuleres de ansatte til å se ting på nye måter og kontinuerlig utforske hvordan man kan lære sammen.

Refleksjon:

Hva betyr teksten over? Kan du gi tre eksempler på hvordan man konkret kan gjøre dette?

Ledelse av utviklings- og endringsprosesser er en sentral oppgave for styreren i samarbeid med de pedagogiske lederne. Sammen skal de bidra til at barnehagen er en lærende organisasjon.

Refleksjon:

Hvordan legger vi til rette for å øve på det vi har lært i vår barnehage? Er det rom for å minne hverandre på hvis vi glemmer det vi har avtalt?

Barnehagebasert utvikling

«Sammen om det viktigste» er et barnehagebasert kompetanseutviklingstiltak, dvs. utviklingsarbeid som involverer hele personalet i hver enkelt barnehage.

Barnehageeier har ansvar for tiltakene som utvikles lokalt. Tiltakene skal være forankret hos assistent/fagarbeider, barnehagelærer, pedagogisk leder, styrer og eier, og skal bidra til en utviklingsprosess på egen arbeidsplass for hele personalet i barnehagen, på tvers av kompetansenivå.

Utvikling skjer i barnehagen, basert på samarbeid, drøftinger, øvelser og refleksjoner som leder til forbedret praksis.

For å få en hel personalgruppe til å endre praksis å få økt bevissthet innenfor et område må det jobbes systematisk og over tid i den enkelte barnehage.

Alle barnehagene må utvikle en egen plan som sier noe om følgende:

- Hvordan skal arbeidet følges opp i den enkelte barnehage etter hvert satsningsområde?
- Når, hvem, hva må vi jobbe med?
- Hvordan skal vi dele kunnskap mellom de ansatte?
- Hvordan skal vi synliggjøre ny kunnskap i praksis, i planer, rutiner og prosedyrer?
- Hvordan skal dere få til at hele personalet skal ha et eierforhold til arbeidet, og ha realistiske forventninger til utviklingsarbeidets innhold og resultat?
- Hvordan skal du som leder og dere som ledergruppe knyttet den nye kompetansen til å gir varig endringer i barnehagens praksis og pedagogiske handlingsmønstre?
- Hvordan skal barnehageeier bidra i arbeidet for å oppnå lærende barnehager?
- Hvordan ønsker dere å engasjere foreldrene i dette utviklingsarbeidet?
- Hvem skal være deres ressursperson som skal samarbeide med leseveilederne på skolen? Ca. 3 samarbeidsmøter.

For å utvikle oss, må vi også sette av tid til å øve.

Vi må tilegne oss ny kunnskap, og vi må øve på å ta den i bruk.

Først da har vi økt vår kompetanse.

Nettverksarbeid

I boken til Pål Roland og Sigrun K. Ertesvåg Implementering av endringsarbeid i barnehagen sier de følgende om nettverksarbeid.

“Nettverksbygging mellom barnehagene fører til at de får tilgang til ulike kompetanser. Dermed kan de få ideer og vurdere sin egen praksisutøvelse ut fra det de har sett hos andre. Nettverksarbeid kan skape et større profesjonelt læringsfellesskap, slik at hele distriktet “trekker i samme retning” og etter hvert arbeider ut fra de samme målene og teoretiske perspektivene.”

Nettverk handler om å etablere strukturer og arbeidsformer lokalt som bidrar til å forbedre praksis. For å understreke at hensikten er læring og god praksisendring over tid, brukes begrepet “lærende nettverk”. Barnehageansattes profesjonelle utvikling styrkes når de deltar i lærende fellesskap på egen arbeidsplass. Fellesskapet mellom de ansatte styrkes ytterligere når de kan delta i nettverk med ansatte fra andre barnehager. Kopling mellom barnehagebasert kompetanseutvikling og læring gjennom deltakelse i nettverk blir derfor viktig.

Nettverkene skal være arenaer for erfaringsutveksling, refleksjon og faglig utvikling. Det må avsette tid til slikt samarbeid og nettverkene må ha en leder som driver arbeidet fremover.

Et nettverk kan bestå av to barnehager, en gruppe barn eller tilsvarende.

Som en metode vil vi dette året legge til rette for to møteplasser, der vi bygger nettverk. Vi håper disse møtestedene kan føre til at mindre nettverk skapes.

1. Felles personalmøte (lederne for våre faste nettverk planlegger et fellesmøte).
2. Felles kompetansedag
3. En pedagog fra hver barnehage vil bli invitert inn på møter med leseveilederne på skolene. Barnehagene må velge en ressursperson til dette samarbeidet.
4. Vi vil også invitere inn til samlinger knyttet til språkkommune satsningen.
5. Utviklingsmøter - nettverkssamlinger for styrerne. Vi jobber med boka: Implementering av endringsarbeid i barnehagen av Pål Roland og Sigrun K. Ertesvåg

Barnehagebasert kompetanseutvikling

Utviklingsarbeidet er barnehagebasert. Barnehagebasert kompetanseutvikling skal gi pedagogisk innsikt hos den enkelte og på den måten øke kompetansen i hele personalet. Når språkløyper skal implementeres, kan det gjøres på mange forskjellige måter. Vi vil anbefale boken “Barnehagebasert kompetanseutvikling”.

- IGP modell
- Ståstedsanalyse
- Speed-dating
- Kafè-dialog
- Gallerivandring
- Walk and talk
- Ringstabekk-krysset
- GLL-metoden: Gjort-Lært-Lurt

Roller og ansvar:

Barnehageeier

- Delta aktivt i lokalt og regionalt samarbeid om utviklingsarbeidet
- Ansvar for å legge til rette slik at barnehagene kan jobbe med kompetanseutvikling i sin egen barnehage
- Samarbeid med styrerne, etablere og delta i nettverk for kompetansedeling både for styrere og barnehageansatte
- Få tilbakemeldinger fra styrerne og anvende eksisterende styringsdata
- Følge opp barnehagenes implementeringsplan
- Etterspørre informasjon og evaluere gjennomføring av utviklingsarbeidet
- Motivere
- Ressurser til tid for samarbeid

Styrer

- Lede prosjektet
- Gi støtte og feedback til sine ansatte
- Styreren må ta ansvar, prioritere og følge opp de ansatte i utviklingsarbeidet, dette i samarbeid med ped.leder
- Delegere ansvar og bemanne prosjektgruppe
- Skape utvikling i organisasjonen. Holde seg faglig oppdatert
- Gjøre prioriteringer
- Være en rollemodell
- Skape høye forventninger til entusiasme, motivasjon og arbeid.
- Følge og etterspørre arbeidet
- Planarbeid, personalmøter/planleggingsdag
- Markere milepæler i arbeidet for de ansatte underveis
- Ivareta gjennomføring av aktivitetene etter utviklingsplanen og sikre justering ved behov
- Legge til rette for å utnytte tilgjengelig støtte- og veiledningsmateriell
- Ivareta gode arenaer for kompetansedeling og erfaringsdeling i den enkelte barnehage og mellom barnehagene i samarbeid med eier
- Delta i lokale nettverk/møter for styrere for å dele erfaring og øke egen kompetanse

Ledergruppa i barnehagen

- Lede prosjektet
- Gi støtte og feedback til sine ansatte
- Delegere ansvar og bemanne prosjektgruppe
- Skape utvikling i organisasjonen
- Holde seg faglig oppdatert
- Gjøre prioriteringer
- Være en rollemodell
- Skape høye forventninger til entusiasme, motivasjon og arbeid
- Følge og etterspørre arbeidet
- Planarbeid, personalmøter/planleggingsdag
- Markere milepæler i arbeidet for de ansatte underveis
- Ivareta gjennomføring av aktivitetene etter utviklingsplanen og sikre justering ved behov
- Legge til rette for å utnytte tilgjengelig støtte- og veiledningsmateriell
- Ivareta gode arenaer for kompetansedeling og erfaringsdeling i den enkelte barnehage og mellom barnehagene i samarbeid med eier
- Delta i lokale nettverk/møter for å dele erfaring og øke egen kompetanse

Pedagogiske ledere	Barnehagelærere
<ul style="list-style-type: none"> • Motivere og følge opp arbeidet • Gi tilbakemeldinger på innhold, metoder, tempo og motivasjonen blant ansatte • Være en rollemodell og være faglig oppdatert • Legge til rette det fysiske læringsmiljøet, slik at barna kan få bade i språk • Samarbeide og være en støttespiller for styrer/prosjektleder • Sammen med fagutvikler og styrer, bidra på personalmøter/planleggingsdager • Delta på nettverk med andre barnehager • Hovedansvar for oppfølging av ansatte og tilrettelegging for trening på sin egen avdeling • Gi støtte og feedback til sine ansatte • Kartlegge egne utviklingsbehov • Delegere og skape utvikling i organisasjonen • Være en rollemodell og skape høye forventninger til entusiasme, motivasjon og arbeid • Følge og etterspørre arbeidet • Trene på og føre logg mellom økter • Trene selv og legge til rette for trening imellom felles økter jfr. mellomarbeid i språkløyper 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivere og følge opp arbeidet • Gi tilbakemeldinger på innhold, metoder, tempo og motivasjonen blant ansatte • Være en rollemodell og være faglig oppdatert • Legge til rette det fysiske læringsmiljøet, slik at barna kan få bade i språk • Samarbeide og være en støttespiller for styrer/prosjektleder • Gi støtte og feedback til sine ansatte • Delegere og skape utvikling i organisasjonen • Kartlegge egne utviklingsbehov • Være en rollemodell og skape høye forventninger til entusiasme, motivasjon og arbeid • Følge og etterspørre arbeidet • Trene på og føre logg mellom økter • Trene selv og legge til rette for trening imellom felles økter jfr. mellomarbeid i språkløyper

Fagarbeidere	Assistenter
<ul style="list-style-type: none"> • Delta aktivt i utviklingsprosessene i barnehagen • Være åpen for refleksjon og endring • Kartlegge egne utviklingsbehov • Bruke litteratur, observasjon og refleksjon for å utvikle egen praksis • Ansvar for å øke kompetansen på ulike tema som blir presentert på personalmøter/planleggingsdager og avdelingsmøter • Trene på og føre logg mellom økter 	<ul style="list-style-type: none"> • Delta aktivt i utviklingsprosessene i barnehagen • Være åpen for refleksjon og endring • Kartlegge egne utviklingsbehov • Bruke litteratur, observasjon og refleksjon for å utvikle egen praksis • Ansvar for å øke kompetansen på ulike tema som blir presentert på personalmøter/planleggingsdager og avdelingsmøter • Trene på og føre logg mellom økter

Ressurser:

Samarbeidspartnere vi kan jobbe sammen med.

- Samarbeid med Lesesenteret og skrivesenteret
- Utdanningsdirektoratet
- Barn- og ungetjenesten
- Samarbeid med biblioteket
- Nettverksgruppe med andre barnehager i kommune
- Andre eksterne og interne foredragsholder
- UIT
- RSK
- Skolen og leseveilederne

Husk at du ubevisst og ufrivillig påvirker alle dem du kommer i kontakt med, gjennom ordene dine, oppførselen din, smilet ditt, ja til og med med tausheten din, hele din personlighet.

P. Benoist-Hanapier

Biblioteket

Biblioteket i Alta er en læringsarena med lav terskel. De formidler gratis litteratur og de er en møteplass for debatt og diskusjon. Biblioteket har derfor mange arrangement hver eneste uke. Tjenesten er gratis. Biblioteket har aktiviteter for alle aldersgrupper.

For barnehagebarn og foreldre som er hjemme med sine barn tilbyr de ukentlig eventyrstunder. De er oppdatert med den nyeste litteratur og de stiller opp med tips og ideer til formidling, for å øke leselyst og for at barn og unge skal bli glad i bøker.

Vi ønsker å ha et tett samarbeid med biblioteket gjennom dette prosjektet.

<http://www.alta.folkebibl.no/>

Aktivitetsplan		
Måned	Dato	Aktivitet
April/mai		Informasjon om neste års tema
Juni	18.	Oppstartsamling Språkkommune, målgruppen: Styringsgruppen
Juli	19.	Oppstartsamling Språkkommune, målgruppe: Styrergruppen og andre samarbeidspartnere.
August		Nytt barnehageår Kick off
September		Foreldremøte?
Oktober	Uke 41 - 16.10	Verdensdagen for Psykisk helse Oppvekstmøte Læringsdagen
November		Oktober/nov. samling 2. språkkommune
Desember		
Januar		
Februar		
Mars		
April		
Mai		
Juni		Markering med avslutning
Juli		

<https://lesesenteret.uis.no/leseopplaering/lesing-i-barnehagen/spraakstimulering/tips-til-spraaklige-aktiviteter/lek-med-sprak-article86274-13102.html>

